

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1916.

Första kammaren.

Nr 15.

Tisdagen den 8 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 3,30 e. m.

Föredrogs bankoutskottets nästlidne dag bordlagda utlåtande nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående rätt för Konungen att i vissa fall inställa tillämpningen av § 9 i lagen om rikets mynt den 30 maj 1873. *Om riksbankens fritagande i vissa fall från skyldigheten att inlösa guld m.m.*

I en till riksdagen avlåten, den 4 februari 1916 dagtecknad proposition, nr 37, som hänvisats till bankoutskottets förberedande behandling, hade Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga ett vid propositionen fogat, i nu föredragna utlåtande intaget förslag till lag angående rätt för Konungen att i vissa fall inställa tillämpningen av § 9 i lagen om rikets mynt den 30 maj 1873.

Utskottet hade i föreliggande utlåtande på anförda grunder hemställt, att Kungl. Maj:ts förevarande proposition, nr 37, måtte av riksdagen bifallas.

Herr Trygger: Jag skall icke framställa något annat yrkande än om bifall till vad här är föreslaget, men jag får säga, att jag för min personliga del har mycket svårt att förstå nyttan av det förslag, som här ligger före, och man kan icke heller av de föredragna handlingarna och den motivering, som framkommit, få rätt klart för sig huru de, som framlagt förslaget, ha tänkt sig, att det skulle verka. Den största betänkligheten mot en anordning som denna är ju, att i själva verket guldet skulle upphöra att bli myntfot här i landet och det reglerande för penningvärdet i stället skulle bli de åtgärder, som vidtagas utav riksbankens styrelse. Det kommer i själva verket att ligga helt och hållet uti denna styrelses hand, vilket värde sedlarna komma att få, huruvida de skola stiga eller falla i köpkraft, d. v. s. huruvida penningvärdet skall stiga eller falla, och det är ju alltid betänkligt. När vi ha guldmyntfot, ha vi visserligen något, som kan variera, men det varierar på grund av objektiva omständigheter, icke på grund av subjektiva förhållanden.

*Om riksbankens
fritagande i vissa fall
från skyldigheten att
lösa guld m. m.
(Forts.)*

Emellertid hoppas jag, att om denna föreskrift verkligen kommer till tillämpning — jag tänker närmast på ändringen uti 1873 års lag om rikets mynt, vilken ju beror på om man får till stånd en överenskommelse med Norge och Danmark — tillämpningen kommer att försiggå på sådant sätt, att de farhågor, som detta förslag är ägnat att väcka, icke skola realiseras.

Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena Wallenberg: Jag tillåter mig först fästa den föregående ärade talarens uppmärksamhet därpå, att detta icke rör vid den s. k. guldmyntfoten, ty det torde vara den ärade talaren bekant, att riksbanken i början av detta år återtagit sin guldutväxling, d. v. s. att vem som presenterar en riksbanksedel i riksbanken har rättighet att däremot erhålla guld.

Jag skall taga mig friheten lämna ett exempel på huru guld tillflödet kan verka. Det är ju alldeles klart, att den åtgärd, som här är föreslagen, eller det bemyndigande, som begärts av riksdagen, är något alldeles exceptionellt, men, mina herrar, jag höll på att säga: alla förhållanden äro nu exceptionella, allting står på huvudet. Det exempel jag ville framdraga är mycket enkelt. Om jag tänker mig, att man från något av de angränsande länderna kan exportera guld till Sverige och för detta guld köper utländsk valuta till det underpris, som för närvarande är gällande, så är det tydligt och klart, att man kan sätta i gång en ganska lukrativ affär, då man i hemlandet har betalningsmedel i den här långt under pari inköpta valutan och här får ut det fulla guldvärdet. Detta exempel, vilket ju som sagt är mycket enkelt, visar till vilka utomordentliga eller ovanliga förhållanden vi ha kommit.

Närmast har jag begärt ordet därför, att, när denna fråga berörts i tidningspressen, det påpekats, att man i följd av lagen den 30 maj 1873 måste träffa överenskommelse med de två länder, som då ingingo den s. k. myntkonventionen med Sverige. Jag vill meddela kammaren, att skrivelser i detta syfte lördagen den 5 februari avgingo till våra ministrar i både Kristiania och Köpenhamn med förståndigande att omedelbart träda i förbindelse med de respektive regeringarna, och uti detta ögonblick är detta gjort. Allt vad dessa regeringar behöva vidtaga, för att bemyndigandet skall komma i tillämpning, är för närvarande endast upprätthållandet av det förbud mot guldexport från dessa länder, som redan är beslutat.

Herr Trygger: Blott en enda liten anmärkning i anledning av hans excellens herr utrikesministerns yttrande! Hans excellens gjorde gällande, att ifrågavarande förslag icke på något sätt berörde frågan om guldmyntfoten, och han fäste uppmärksamheten vid att riksbanken är skyldig lösa in sedlar med guld, och att detta ju tillämpas för närvarande.

När man har guldmyntfot är det emellertid två synpunkter, som böra beaktas. Å ena sidan får man icke utfärda sedlar, som gälla för ett visst antal kronor, men ha lägre värde än guld; detta

förebygges därigenom, att riksbanken är skyldig att med guld inlösa sedlarna. Det andra, som måste beaktas, är åter, att sedlarna icke få högre värde än guld, och en åtgärd, sådan som den nu föreslagna, kan föranleda därtill. När man icke kan få mynt i stället för guld, ligger det naturligtvis i händerna på den, som bestämmer, hur mycket sedlar skola utsläppas, vilket värde sedlarna i själva verket skola hava. Och detta värde kan tydligen bli ett annat än det, som är bestämt i lagen om rikets mynt. Nu kanske man icke har någon större anledning att befara, att detta skall inträffa, men möjligheten föreligger; det är otvivelaktigt.

Om riksbankens fritagande i vissa fall från skyldigheten att inlösa guld m. m.
(Forts.)

Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena Wallenberg: Ja, hittills har det aldrig förekommit i världens ekonomiska historia, att man behövt värja sig för den faran, att ett lands sedlar skulle få högre värde än guld. Detta förhållande har nu verkligen inträffat, men jag tror icke, att man behöver på något sätt vara rädd därför. Äro den svenska riksbankens sedlar värda mera än guld, ja, mina herrar, då kunna vi alla vara belåtna.

Efter härmed slutad överläggning biföll kammaren vad utskottet i förevarande utlåtande hemställt.

Protokollsutdrag härom justerades.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades herr Bäckström fr. o. m. den 11 t. o. m. den 19 innevarande februari.

Anmälades och godkändes bankoutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 12, till Konungen, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående rätt för Konungen att i vissa fall inställa tillämpningen av 10 § andra stycket i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 och av § 9 i lagen om rikets mynt den 30 maj 1873.

Härom justerades ett protokollsutdrag.

Kammarens sammanträde avslutades kl. 3,47 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.